

de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs

Dames en heren,

De jaarrede van de voorzitter is een serieuze zaak, geen toneelstukje. Toch wil ik u aan het begin van mijn eerste jaarrede meenemen naar een toneelstukje. Ik ga met u terug naar het jaar 2003, voor een onthullende dialoog tussen twee bezoekers van het Belastingmuseum.

Ruim vijf jaar vóór 2003 werd onze ondergang aangekondigd. Ja, u hoort het goed: onze ondergang werd aangekondigd. Eind 1997 presenteerden minister Zalm en staatssecretaris Vermeend hun ‘Verkenning van het belastingstelsel in de 21^e eeuw’ en daarbij voorspelden ze dat belastingadviseurs binnen enkele jaren werkloos zouden zijn. Alles werd namelijk zo eenvoudig dat onze hulp overbodig zou worden. Fiscale constructies zouden in de toekomst onmogelijk zijn – en daarmee was ons beroep ten dode opgeschreven.

Toenmalig NOB-voorzitter Peter Dekker weerlegde de voorspelling van Zalm en Vermeend in een mooie column in het Weekblad Fiscaal Recht van 8 januari 1998. Die column begon met een dialoog tussen twee bezoekers van het Belastingmuseum in januari 2003. De bezoekers werpen een wat meewarige blik op een wassenbeeld. Het blijkt het laatst bewaarde exemplaar van een belastingadviseur te zijn.

Ik kan u verzekeren: Peter Dekker maakt in het vervolg van zijn column gehakt van de gedachte dat een belastingadviseur een fiscale trapezewerker is. Het kwam hem op een vriendelijk en welwillend briefje van staatssecretaris Vermeend te staan.

Ruim zeventien jaar zijn verstreken sinds de column met de zojuist gespeelde dialoog werd gepubliceerd. Mijn vraag aan u is: zijn er anno 2015 nog belastingadviseurs? Ik dacht toch van wel. Laat ik het zo samenvatten: we waren er, we zijn er en we blijven er!

Hartelijk welkom op dit jaarcongres van de NOB, waarvan het thematisch deel is gewijd aan belastingheffing in een digitale wereld. Een speciale begroeting natuurlijk voor onze gasten, de congresvoorzitter en de inleiders van vanmiddag. Maar toch ook een apart welkom voor alle jonge NOB-leden die hier vandaag aanwezig zijn en die voor mij het sprekende bewijs vormen dat ons beroep zo levend is als maar kan.

Het zou natuurlijk dwaas zijn om te ontkennen dat belastingadviseurs anno 2015 in dezelfde omstandigheden opereren als aan het begin van deze eeuw, ten tijde van de dialoog. Ons speelveld is wel degelijk veranderd – heel erg veranderd zelfs. Lange tijd speelden onze beroepsactiviteiten zich af met alleen de cliënt en de inspecteur als wederpartijen. Nog in 2009 had het NOB-lustrumcongres als titel: ‘De driehoek’. De fiscaliteit begon en eindigde in een onderonsje tussen slechts drie spelers: cliënt, adviseur en inspecteur. Die tijd is voorbij. Er zijn tenminste drie nieuwe partijen uit de kleedkamer gekomen en ze hebben zich op het veld al aardig warmgelopen.

In de eerste plaats is dat de politiek. Die had natuurlijk als medewetgever altijd al een grote rol in het fiscale proces, maar die rol is nu verbreed. De politiek spreekt zich nu ook uit over ethische vragen; ik vat het maar even samen als ‘de fair share-discussie’. Voor ons is dat nieuw – en dus wennen.

Daarnaast zijn er de media. Die hadden tot voor enkele jaren nauwelijks belangstelling voor belastingen. Te saai en te ingewikkeld; daar hielden de lezers en kijkers niet van. Ook dat is veranderd. Belastingontwijking – of laat me het beter zeggen: vermeende belastingontwijking – krijgt volop de aandacht in paginalange artikelen.

En ten derde zijn er de NGO's: de non gouvernementele organisaties. Tax Justice is een voorbeeld. Daar glimlachen we misschien nog om, maar dat kunnen we ons allerminst permitteren als ze zich bij de OESO en de EU nadrukkelijk in de politiek-fiscale arena begeven – wat ze de afgelopen jaren hebben gedaan.

Er kan uit de komst van de genoemde nieuwe partijen op het fiscale speelveld maar één conclusie worden getrokken: de fiscaliteit heeft meer maatschappelijke relevantie gekregen. Anders gezegd: ze is niet langer het exclusieve domein van fiscalisten. Persoonlijk vind ik dat een winstpunt. Ik denk ook dat we de dialoog met de nieuwkomers allerminst uit de weg moeten gaan. Het krachtenveld is veranderd en verandert nog steeds – zoveel is zeker. Maar we hebben als beroepsorganisatie op tijd aangehaakt. Daarbij hebben we gelukkig wel de zelfbeheersing gehad niet op elk door de buitenwereld opgelaten ballonnetje te reageren – zeker niet als dat ballonnetje de nodige onaangenaam riekende lucht bevatte. We zijn aanwezig in het maatschappelijke debat, maar we komen niet opdraven als we niet de garantie hebben dat we ons verhaal op een ordentelijke manier kunnen vertellen.

Ik keer terug naar die aardige dialoog in het Belastingmuseum. Belastingadviseur een uitgestorven beroep? We weten inmiddels wel beter. Het is juist een modern beroep dat kennis, creativiteit, inzet en veel communicatieve vaardigheden vraagt. Ik confronteer u graag met de wezenskenmerken van uw en mijn vak.

We zijn belangenbehartiger. Beter kan ik zeggen: we zijn in de eerste plaats belangenbehartiger. Het gaat om de cliënt, om diens fiscale positie. Daarvoor maken we ons sterk. Onze belangrijkste taak is om onze cliënten dagelijks met raad en daad bij te staan en ze te helpen om aan hun fiscale verplichtingen te voldoen. We weten uit ervaring dat de compliance-eisen steeds strenger worden. Wie ze negeert loopt het risico op zware sancties. Belastingadviseurs hebben hier dus een heel belangrijke taak. Mijn voorganger Marnix van Rij maakte er in gezelschap altijd veel werk van om de aanwezigen te laten weten dat de Belastingdienst dat gelukkig volmondig erkent. Met een stalen gezicht zei hij dan dat de rijksinkomsten serieus in gevaar zouden komen als er geen NOB-adviseurs zouden zijn. Ik weet niet of de Belastingdienst het letterlijk zo heeft geformuleerd, maar dat we een cruciale functie vervullen in het heffings- en inningstraject staat buiten kijf.

We zijn naast belangenbehartigers ook rechtsbeschermers. Dat is hard nodig. We hebben een open relatie met de fiscus, de benaderbaarheid van de inspecteur is groot en we kunnen relatief gemakkelijk afspraken maken – allemaal zaken die Nederland op fiscaal gebied uniek maken. Maar we mogen toch niet vergeten dat de individuele belastingplichtige – of dat nu een particulier dan wel een bedrijf is – altijd tegenover een instantie staat die machtiger is dan hijzelf. Een instantie in elk geval die over vele middelen beschikt om haar doel te bereiken.

Want als het op handhaving van fiscale wetten en regels aankomt weet onze fiscus van wanten. De Nederlandse Belastingdienst beschikt over een indrukwekkend arsenaal aan

dwang- en machtsmiddelen. Er bestaan vergaande informatieverplichtingen en uitgebreide boeteregels, in bepaalde gevallen geldt omkering van bewijslast en er zijn ruime mogelijkheden voor strafrechtelijke vervolging. Daarnaast kunnen ook adviseurs relatief gemakkelijk een bestuurlijke boete opgelegd krijgen. Bij elkaar heel wat. Niemand hoeft medelijden te hebben met de Nederlandse fiscus. Het maakt rechtsbescherming van de belastingplichtige eens te meer tot een bittere noodzaak.

Belangenbehartigers, rechtsbeschermers. Nuttig en noodzakelijk, maar dat is zeker nog niet alles. We dragen ook ons steentje bij aan het verbeteren van de kwaliteit van de fiscale wet- en regelgeving en van het fiscale beleid van de overheid. Onze onvolprezen Commissie Wetsvoorstellen, tot voor kort onder leiding van ons erelid Simon Strik, hoef ik nauwelijks te noemen. In Den Haag kennen ze die heel goed. Maar er is ook het Becon-overleg over uitvoeringskwesties, waar we onze door de praktijk geïnspireerde ervaring inbrengen. En er zijn specifieke thema's als horizontaal toezicht, waarover we regelmatig met het ministerie in gesprek gaan. In dit geval hebben we daarbij zelf het initiatief genomen, want we waren ontevreden over de vorderingen van horizontaal toezicht als controle- en handnavingsvorm. Bij die gesprekken ging onder meer over de rechtspositie van de belastingplichtige onder horizontaal toezicht, en dan met name de juridische status van handnavingsconvenanten. Op dat punt hebben we het ministerie in elk geval duidelijkheid afgedwongen: we weten nu dat men daar een convenant als een intentieverklaring beschouwt: niet meer of minder dan een gentlemen's agreement. Een convenant is niet gericht op een rechtsgevolg. Je kunt er van alles van vinden, maar het is in elk geval wel duidelijk.

Nog zo'n thema waarin we de afgelopen drie jaar veel energie hebben gestoken is Nederland Investeringsland. Daar heeft zich iets unieks voorgedaan. Onze achterban heeft gezegd: dit zijn taken voor de NOB. We zijn als beroepsorganisatie in staat geweest te onderkennen dat er hier een groter belang aan de orde is. Een belang dat het individuele kantoorbelang overstijgt. Als concurrenten – want dat zijn we ten slotte ook – hebben we samengewerkt. We hebben gekozen voor een aanpak waarbij we ons sterkste punt – onze diepgaande fiscale kennis – ter beschikking stellen van de beleidsmakers in Den Haag, Parijs en Brussel. Ik noem in dit verband graag even de Kerngroep Nederland Investeringsland, tot vandaag onder leiding van Marnix van Rij en sinds de ledenvergadering van vanochtend onder aanvoering van Bartjan Zoetmulder, die ook onze Commissie Internationale Fiscale Zaken leidt.

Door onze krachten te bundelen hebben we bereikt dat de buitenwereld ons als 'gezaghebbend' erkent en onze inbreng uitermate serieus neemt. Het heeft er zelfs toe geleid dat we in de positie waren om – samen met VNO-NCW en de American Chamber of Commerce – het kabinet een strategievoorstel te doen dat als antwoord kan dienen op de negatieve ontwikkelingen rond het Nederlandse imago als fiscaal aantrekkelijk investeringsland.

Kern van het voorstel is dat Nederland zich proactief opstelt, met een duidelijk verhaal over onze kracht op het gebied van het internationaal zakendoen. Daar moet het fiscaal beleid op worden afgestemd, waarbij we moeten vasthouden aan onze fiscale kroonjuwelen als de deelnemingsvrijstelling, zekerheid vooraf, ons verdragenetwerk en de afwezigheid van bronbelasting op rente en royalties.

Om van ons negatieve imago af te komen zullen we ons systeem waarschijnlijk moeten aanpassen. Dan gaat het in de eerste plaats om onze geschiedenis en reputatie als doorstroomland. Het fiscale beleid moet daarom veel meer gericht zijn op het promoten van Nederland als eindstation dan wel als zwaar bemand tussenstation. In concreto betekent dat: economische activiteiten naar Nederland halen en daarvoor dus faciliteiten bieden.

Vorige maand, in mei, heeft de combinatie van NOB, VNO-NCW en AmCham nog nader overleg gehad met het kabinet, en we kunnen trots zijn op het feit dat ons geluid is aangekomen.

Ik sluit mijn eerste jaarrede af met het volgende. Ik had het enkele keren over dynamiek en snel wisselende speelvelden. Die zullen ook binnen de NOB de komende jaren volop aanwezig zijn. We staan voor enkele belangrijke personele wisselingen en de externe ontwikkelingen waarop we moeten reageren zullen weer talrijk en gevarieerd zijn. Maar we hebben genoeg talent binnen de vereniging om daar een adequaat antwoord op te kunnen geven. Waarbij we veel kracht ontleen aan de onvoorwaardelijke inzet van de schare van ruim driehonderd NOB-leden die zich vrijwillig inzet in onze commissies, besturen, vaktechnische secties en op nog andere manieren.

Ik dank u voor uw aandacht en wens u een nuttige en aangename congresmiddag. En o ja, ik ben kort geleden nog een keer in het Belastingmuseum geweest. Mooie collectie, maar hoe ik ook zocht: een wassen beeld van oud-staatssecretaris Vermeend heb ik er niet gezien. Hij is gewoon bij ons, vanmiddag, en u gaat zo van hem horen.